

SXEDIO.GQ8

31.1.1955: Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΣΥΝΑΝΤΑΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΓΡΙΒΑ ΣΤΟ ΜΕΤΟΧΙΟ ΚΥΚΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΟΤΙ ΔΕΝ ΕΠΙΙΘΥΜΕΙ ΑΙΜΑΤΟΧΥΣΙΑ. ΕΝΤΕΙΝΕΤΑΙ Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΟΚΑ ΕΝΩ ΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ ΟΡΚΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΧΕΡΙ ΣΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ ΟΤΙ ΘΑ ΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΘΥΣΙΑΖΟΝΤΑΣ ΑΚΟΜΗ ΚΑΙ ΑΥΤΗ ΤΟΥΣ ΤΗ ΖΩΗ

Η σύλληψη του ιστιοφόρου Άγιος Γεώργιος στις **25** Ιανουαρίου **1955** κοντά στη Χλώρακα της Πάφου, μαζί με τις εκρηκτικές ύλες και τον οπλισμό που προοριζόταν για την επαναστατική οργάνωση ΕΟΚΑ αποτελούσε σοβαρό πλήγμα κατά των προσπαθειών για έναρξη του κινήματος και ο αρχηγός της οργάνωσης Συνταγματάρχης Γεώργιος Γρίβας φοβόταν ότι υπήρχε κίνδυνος να χάσει το πλεονέκτημα του αιφνιδιασμού με τις κινητοποιήσεις που άρχισαν οι Άγγλοι.

Όμως τώρα η οργάνωση του είχε προχωρήσει για καλά παρά το πλήγμα που δέχθηκε.

Στα τέλη Ιανουαρίου, όπως αναφέρει και το ημερολόγιο του συναντήθηκε με τον έφεδρο ανθυπολοχαγό Γρηγόρη Αυξεντίου από τη Λύση και του ανέθεσε την προετοιμασία της ΕΟΚΑ στην επαρχία Αμμοχώστου.

Ο Αυξεντίου στον οποίο έδωσε μάλιστα και το ψευδώνυμο "Ζήδρος", είχε γεννηθεί στη Λύση το **1928** και το **1948** είχε μεταβεί στην Ελλάδα όπου υπηρέτησε στον Ελληνικό στρατό.

Στην Ελλάδα γνωρίστηκε με τον Ανδρέα Αζίνα και τον Κυριάκο Μάτση, από το Παλαιχώρι, δυο κυπρίους γεωπόνους που σπούδαζαν στη Θεσσαλονίκη.

Έτσι σαν ο Ανδρέας Αζίνας άρχισε συνεργασία από το **1952** με τον αρχηγό της οργάνωσης ήταν φυσικό οι παλιοί δεσμοί των τριών νέων να αποτελούσαν τη βάση συνεργασίας τους στον επαναστατική οργάνωση στην οποία εντάχθηκαν από πολύ νωρίς και πριν αρχίσει η εξέγερση.

Εξ άλλου ήταν ένας παρό τους λίγους κυπρίους που γνώριζαν από τη χρήση των όπλων τη περίοδο αυτή.

Ο Αυξεντίου επέστρεψε στην Κύπρο μετά την

αποστρατικοποίηση του το **1952** και εργάστηκε ως οδηγός μεταφέροντας εργάτες στη βρετανική στρατιωτική βάση της Δεκέλειας, μια εργασία που του επέτρεψε να περιφέρεται μέσα στη βάση και να παρακολουθεί και ελέγχει τις κινήσεις των Αγγλων αλλά και να επιλέγει στόχους εν όψει της έναρξης της εξέγερσης της ΕΟΚΑ.

Αργότερα ο Αυξεντίου βοήθησε στην κλοπή πολεμικού υλικού μυστικά από τις βρετανικές εγκαταστάσεις στο λιμάνι της Αμμοχώστου είτε συγκεντρώνοντας εκρηκτικές ύλες από ένα παλιό πλοίο που είχε βυθισθεί στο Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο στην περιοχή της Αγίας Νάπας.

Εγγραφε στο ημερολόγιο του αργότερα ο αρχηγός της ΕΟΚΑ για τις επόμενες κινήσεις του μέσα στον Ιανουάριο:

26 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ (1955): Περί **20**ην ώρα μεταβάσις Παλλουριώτισσα προς συνάντησιν μετά Αυξεντίου ούτινος η εκπαίδευσις επερατούτο, ίνα του δώσω οδηγίεις. Μου εδόθη υπό Νότη δελτίον πληροφοριών, δι' ου εγνωστοποιείτο ότι περί το μεσονύκτιον της **25-26** τρεχ. Συνελήφθη παρά την Πάφον ιστιοφόρον μεταφέρον υλικόν σαμποτάζ, οπλισμόν και χειροβομβίδες. Οι άνδρες του πληρώματος του μετεφέρθησαν περί την **3**ην πρωϊνήν της σήμερον εις Λευκωσίαν καθώς και το υλικόν διά δύο αυτοκινήτων. Σήμερον το απόγευμα μετεφέρθησαν και έτεροι τρεις άνδρες. Μεγάλο το ατύχημα.

Ποίος ο προδότης; Η κατάρα όλων μας και ιδιαιτέρως της Κύπρου θα τον βαρύνη. Προδότες πάντοτε υπάρχουν, δεν εφантаζόμουν όμως ότι και εις αυτήν την περίστασιν θα ευρίσκωνται αργυρώνυτοι Έλληνες.

Εις πείσμα όλων θα προχωρήσωμεν έστω και με τα ελάχιστα μέσα μας.

Το τοιούτον ανέθεσα εις τον Γιάγκον να γνωρίση εις τον Αρχιεπίσκοπον.

Περί **21.30** ώρα αφίχθη Λεύκιος εις Παλλουριώτισσα φέρων τον οπλισμόν. Τον

εναποθηκεύσαμεν εκεί.

Κλείνω το ημερολόγιον εδώ διά να το κρύψω, εκ φόβου μη τυχόν πέση εις χέρια εχθρικά. Χαλεπαί αι ημέραι...

28 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ: Νότης (Πετροπουλέας, ο ελλαδίτης που έφερε στην Κύπρο μαζί του ο Γρίβας και του έδωσε το ψευδώνυμο Ευαγόρας) ανεχώρησε **6.30** διά Λευκωσίαν. Επανήλθε περί την **21**ην ώραν φέρων εις Κ. οπλισμόν και **4** νέους Λευκωσίας ομάδος σαμποτέρ, προοριζομένους δι' ανταρτικήν ομάδα.

Εδόθησαν οδηγίαι εις επικεφαλής Κ. διά προπαρασκευήν ανταρτικών αγωνιστών, εξασφάλισης συνδ. οικημάτων, ατόμων εις χωρία, κατάρτησις ομάδων σαμποτέρ, εξαρτήσεων τροφοδότησιν κ.λ.π.

Εφθασε Νότης εις Κ. περί **22** ώραν. Δεν έφερε όπλα διότι δεν παρουσιάσθησαν ευνοϊκαί συνθήκαι. Συνκεντρώθησαν μαχ. ομάδες. Ωμίλησε. Δεν έμεινε ευχαριστημένος. Υπέβαλον διαφόρους δικαιολογίας διά μη συγκέντρωσιν των αύριον δι' εκπαίδευσιν. Νότης τους απέπεμψε.

Μέτρα ασφαλείας μας ουχί επαρκή. Λόγω ελαφρότητας ξενίζοντος πολλοί μοι είδον, απεφάσισα να μετοικήσω εις Λ. Εδωσα εντολάς δι' αύριον Νότην.

31 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ: Πρωϊαν φιλοξενών μας ειδοποίησε ότι πρέπει αναχωρήσωμεν διότι φοβείται. Παρέστησα αδύνατον. Μετά πολλάς προσπαθείας εδέχθη. Αλλά λόγω αισχροάς συμπεριφοράς του, υπήρχε κίνδυνος ενσυνειδήτως από φόβον να μας καταδώση. Διήλθομεν μετά δύο συνωδών μου Παπαδ. και Δρουσ. **12** ώρες αγωνίας".

Η ατυχία με την σύλληψη του ιστιοφόρου Αγιος Γεώργιος στοίχισε πραγματικά στον αρχηγό της οργάνωσης όπως φαίνεται μέσα από τα γραπτά του κείμενα.

Ετσι στις **29** Ιανουαρίου, με επιστολή του στο Μακάριο, τον πολιτικό αρχηγό της οργάνωσης και βασικό χρηματοδότη της, τον πληροφορούσε ότι η σύλληψη του ιστιοφόρου τον ανάγκασε να αλλάξει το

αρχικό του σχέδιο ενεργείας και το οποίο συνίστατο σε μικρή δράση ανταρτών και σαμποτέρ.

Εγγραφε ο Γρίβας στο Μακάριο με το ψευδώνυμο πια "Διγενής" το οποίο αποφάσισε να υιοθετήσει ως αρχηγός πλέον της οργάνωσης ΕΟΚΑ:

"Διά Μακαριώτατον,

Ατυχίαι δεν πρέπει να αποκλείονται, εις κάθε αγώνα, δυναμεθα μάλιστα να είπωμεν ότι εις αγών είναι άθροισμα μερικών επιτυχιών και αποτυχιών και εις τον οποίον τελικώς υπερτερεί εκείνος ο οποίος έχει τας περισσότεράς επιτυχίας.

Εις τον ιδικόν μας αγώνα, άνισον, ανεμέναμεν πάντοτε ατυχίας, έχομεν όμως πίστιν εις τη τελικήν έκβασιν.

Το ατύχημα του ιστοφόρου όχι μόνον δεν έκαψε το ψυχικόν μας σθένος αλλά τουναντίον σφυρηλάτησε περισσότερον τας ψυχάς μας, ώστε με μεγαλύτερον σθένος, αυτοθυσίαν, αλλά και πείσμα θα βαδίσωμεν προς την απολύτρωσιν της Κύπρου και την εκδίκησιν. Ομιλώ όχι μόνον εξ ονόματος μου, αλλά και εξ ονόματος εκείνων των οποίων έχω την τιμήν να ηγούμαι και μεταξύ των οποίων ευρίσκομαι αυτήν την στιγμήν. Με όσους κατώρθωσα να επικοινωνήσω ευρήκα την στερράν απόφασιν να προχωρήσωμεν προς τα εμπρός.

Σας δίδω τον λόγον της τιμής μου ότι δεν θα ησυχάσω, εφ' όσον αναπνέω, από του να κτυπώ των κατακτητήν.

Σας υπόσχομαι να τον φέρω εις δυσκολωτάτην θέσιν, παρά τα γλίσχρα μέσα που διαθέτω και ότι δεν θα καταθέσω τα όπλα παρά την στιγμήν κατά την οποίαν σεις νομίζετε, διότι θα έχη ήδη εκπληρωθή ο σκοπός μας.

Την υπόσχεσιν μου αυτήν κρατήσατε την ως τοιαύτην ενός εντίμου στρατιώτου. Η απώλεια του φορτίου του ιστοφόρου με ηνάγκασε να αλλάξω το αρχικόν μου σχέδιον ενεργείας και το οποίον νυν συνίσταται εις μικτήν δράσιν ανταρτών και σαμποτέρ, με μεγαλύτερον εις την δι' ανταρτών παρενόχλησιν

των στρατιωτικών δυνάμεων και κινήσεων των Αγγλων και τούτο διότι τα διά τοιαύτην δράσιν μέσα μας είναι περισσότερα των τοιούτων άτινα σήμερον διαθέτομεν διά σαμποτάζ. Αι προσπάθειαι μου τείνουν εις την εξεύρεσιν εντεύθεν μέσων διά σαμποτάζ και εάν τυχόν ευοδοθούν θα συνεχισθή αμείλικτος ο αγών και διά τοιούτων μέσων.

Πρέπει να έχετε πλήρη εμπιστοσύνην εις εμέ και επιθυμώ να μου δώσετε πλήρη πρωτοβουλίαν διά τη διεξαγωγήν του αγώνος. Εναρξιν τούτου θα αναμένω εντολήν σας. Πάντως δεν νομίζω ότι πρέπει να αναβάλωμεν πέραν του δευτέρου δεκαημέρου Φεβρουαρίου.

Ζητώ προς τούτο να μου διαθέσετε οικονομικά μέσα, δεδομένου ότι την μέχρι τούδε χρηματικήν διαχείρησιν είχεν ο Ανδρέας όστις νυν απουσιάζει.

Θα απαιτηθούν:

1. Διά τη ημερησίαν συντήρησιν **15** περίπου ατόμων και **3-4** οικογενειών.

2. Δι' αγοράν διά δυναμιστικής ενεργείας **100** οκάδων βενζίνης και **200** φιαλών κενών, **100** οκάδων δυναμίτιδος και ποσότητος φυτιλιού (εάν εξευρεθούν τοιαύτα ως τουλάχιστον ελπίζω).

3. Διά την κίνησιν των συνδέσμων κλπ. και μεταφοράν υλικού.

Επί πάντων των ανωτέρω παρακαλώ όπως έχω απάντησιν υμών διά του αυτού μέσου".

ΔΙΓΕΝΗΣ

Ο Μακάριος ειδοποίησε το Γεώργιο Γρίβα ότι ήθελε να τον συναντήσει και στις **31** του μήνα ο Χριστάκης Μασωνίδης τον μετέφερε στο Μετόχι του Κύκκου, όπου τα είπαν για αρκετή ώρα.

Στη συνάντηση φαίνονταν ακόμα οι δισταγμοί του Μακαρίου, ενός ανθρώπου της Εκκλησίας, όπως υπάρξει αιματοχυσία με θύματα.

Ετσι κατά τη συζήτηση τους ο Μακάριος απέκλεισε την ανταρτική δράση και ζήτησε να κτυπηθούν στρατιωτικοί στόχοι, αλλά με προσοχή, ώστε να μη υπάρχουν θύματα.

Ο Μακάριος ενημέρωσε επίσης τον Γρίβα για τις καταθέσεις των συλληφθέντων, όπως του τις διαβίβασε ο Παύλος Στόκκος, μέσω του Πολύκαρπου Γιωρκάτζη, του νέου συνδέσμου με την υπηρεσία πληροφοριών της οργάνωσης.

Παράλληλα ο Γρίβας συνέχισε τις προετοιμασίες του και νοίκιασε διάφορα σπίτια όπου γίνονταν συσκέψεις και κρυβόταν όταν χρειαζόταν και ο ίδιος ενώ συγκέντρωνε οπλισμό και κυρίως εκρηκτικές ύλες από την Κύπρο και κατέστρωνε τα σχέδια του για τη έναρξη του αγώνα.

Ανέφερε ο Γρίβας στο ημερολόγιό του:

31 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1955: Περί **19** ώραν αφίχθη Μασωνίδης και ωδήγησε Λευκωσίαν εις μετ. Κυκ. όπου είδον Γεν. (Μακάριον). Εκαμε παρατηρήσεις διά εχεμύθειαν ημετέρων. Κατέστησε κοινωνόν περί καταθέσεων συλληφθέντων. Καλώς. Σωκράτης συνελήφθη επί ιστιοφόρου, ωμολόγησε ότι απεβιβάσθη (επεβιβάσθη) εις Πέραμα, ότι ανήκει εις εθν. οργάνωσιν εν Ελλάδι υπέρ ενώσεως και αι ύλαι προορίζοντο διά δυναμιστικάς ενεργείας όταν η απόφασις ΟΗΕ αρνητική κτλ.

-Εδωσε οδηγίας διά δράσιν. Δύναμη απέκλεισε προς το παρόν Αντιάρ. Κτυπηθούν στρατ. στοχ. άνευ θυμάτων. Η γνώμη μου με σύγχρονον δράσιν ανταρ. δεν ενέκρινε. Ηναγκάσθη να συμμορφωθώ. Εκδηλώσεις ενεργείας μετά δίκην συλληφθέντων.

1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Ωρα **19** ήλθε Νότης εις οικίαν Στροβόλου. Ανέφερε ενεργείας του. Εξεύρε οικίαν προς Κυρήνειαν. Μετέφερε δύο κιβώτια σφαιρ. εξ οικίας Παλλουριώτισσα. Εδωσα οδηγία με γενική προς προπαρασκευήν ενεργείας. Στόχοι στρατιωτικοί. Επισκοπή Σύμβουλος, Δεκέλεια, Ραδιοφ. σταθμόν Αθαλάσσης-Λακατάμια. Στρατώνες **Wolseley**. Πιθανόν προστεθώσι και άλλα αναλόγως διατεθεισομένων μέσων εις εκρηκτικάς ύλας. Προς τούτο άμεσος επαφή με Λένα να και Αυξεντίου προς προπαρασκευήν και είτα μετάβαση εκεί Νότη διά μελέτην ομού με ανωτέρω.

3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Ωρα **19** μετεκόμισα εις την νέαν

οικίαν. Εντυπώσεις καλαί. Υπέβαλα εις Γεν. τακτικά έξοδα μηνιαίου προϋπολογισμού.

-Ενοίκιον ενός αυτοκινήτου 40λ.

-Έξοδα διά κίνησιν και συντήρησιν ενός συνδέσμου εις την ύπαιθρον (δι' αυτοκινήτου 25λ.

-Ενοίκιον μιας οικίας διά διαμονήν μου 9λ.

-Ενοίκιον μιας οικίας διά διαμονήν βοηθού μου 9λ.

-Ενοίκιον μιας οικίας ενοικιασθείσης υπό Γιάγκου 13λ.

-Ενοίκιον διά μίαν εφεδρικήν κατοικίαν (εξευθρέθη) 15 λ.

-Ενοίκιον 1 γκαράζ δι εναποθήκευσιν υλικού 2λ.

-Ενοίκιον δι εν δωμάτιον χρησιμοποιούμενον διά συγκεντρώσεις 3λ.

-Διά συντήρησιν και διατροφήν εμού, βοηθού μου, 1 σωματοφύλακος και συνδέσμου και ετέρων δύο ατόμων 60λ.

-Διά συντήρησιν ενός ατόμου, αποθηκαρίου, συντηρητού και επιδιορθωτού οπλισμού 25λ.

Σύνολον 291λ.

8 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Ηρχισε εκσκαφή κρύπτης μου.

Ετσι ο αρχηγός της ΕΟΚΑ άρχισε να δημιουργεί κρησφύγετα στα οποία να μπορούσε να καταφεύγει ενώ παράλληλα συνεχιζόταν η μύηση όλο και περισσότερων ανδρών στην οργάνωση ώστε όταν θα δινόταν το σύνθημα να υπήρχαν αρκετοι για να αναλάβουν δράση.

Οι μουσόμενοι στην οργάνωση ορκίζονταν ότι θα αγωνίζονταν για τη ελευθερία της Κύπρου και θα θυσιάζαν ακόμη και τη ζωή τους αν χρειαζόταν, θα πειθαρχούσαν πιστά στον αρχηγό και θα κρατούσαν μυστικά όσα γνώριζαν έστω και αν θα βασανίζονταν.

Η ορκομωσία γινόταν συνήθως από ιερωμένους μέσα στις εκκλησίες και οι ορκιζόμενοι τοποθετούσαν το χέρι στο Ευαγγέλιο και επαναλάμβαναν τον ακόλουθο όρκο της ΕΟΚΑ:

1. Θα αγωνισθώ με όλες μου τις δυνάμεις για την απελευθέρωση της Κύπρου από τον αγγλικό ζυγό, θυσιάζοντας κι αυτή τη ζωή μου.

2. Δεν θα εγκαταλείψω τον αγώνα υπό οποιονδήποτε πρόσχημα παρά μόνο όταν διαταχθώ από τον Αρχηγό της Οργάνωσης και αφού εκπληρωθεί ο σκοπός του αγώνα.

3. Θα πειθαρχήσω απόλυτα στις διαταγές του Αρχηγού της Οργάνωσης και μόνο.

4. Αν συλληφθώ θα τηρήσω απόλυτη εχεμύθεια τόσο για τα μυστικά της οργάνωσης, όσο και για τα ονόματα των συμμαχητών μου, έστω κι αν βασανισθώ για να ομολογήσω.

5. Δεν θα ανακοινώσω σε κανένα διαταγή της Οργάνωσης ή μυστικό, το οποίο περιήλθε σε γνώση μου, παρά μόνο σε εκείνους για τους οποίους έχω εξουσιοδότηση από τον Αρχηγό της Οργάνωσης.

6. Τις πράξεις μου θα κατευθύνει μόνο το συμφέρον του αγώνα και θα είναι απαλλαγμένες από κάθε ιδιοτέλεια ή κομματικό συμφέρον.

7. Αν παραβώ τον όρκο θα είμαι ΑΤΙΜΟΣ και άξιος κάθε τιμωρίας.